

Milja Viita

SKÖNÄRIT

Filmad av Jukka Salokaarto, solariserats 16mm Milja Viita 2024

DET SJÄTTE LÖNNSTRÖMPROJEKTET INOM SAMTIDSKONST ÄR EN KONSTFILM OM SJÖMÄN

”Vi har varken sett land eller en fyr på många timmar”, skriver kaptenen i loggboken den 8 december 1925, i dimma och hård vind. Nästan hundra år senare presenterar fartygets lättmatros, den unge Jalmar Yrjänen, fem hamnar i fjärran land för oss.

Det sjätte Lönnströmprojektet som finansieras av Lönnströms konstmuseum är mediekonstnären **Milja Viitas** nya film *SKÖNÄRIT (SJÖBJÖRNARNA)*. Verket finansieras av Lönnströms konstmuseum med en budget på 100 000 euro. Filmen premiärvisas i Raumosalen fredagen den 20 september 2024.

Finskans ”skönäri” är gammal sjömansslang och betyder sjöman, sjöbjörn. Filmmaterialet består av filmer som sjömännen själva filmat på världshaven som minne och dokument. Viita har organiserat och gallrat det omfattande materialet och byggt det till ett collage och en konstnärlig tolkning av sjöfartens berättelser, det hårda arbetet i kärva förhållanden, den speciella arbetsmiljön och sjömännens sociala gemenskap. En del av de filmer som Viita använt är från Raumo sjöhistoriska museums samlingar, och projektet har också krävt mycket arkivarbete. Tidigare oarkiverat material har nu också fogats till sjö-museets samling.

Bilderna och berättelsen i verket rör sig i många tidsepoker. Det lånade bildmaterialet är från 1960–1990-talet, men därtill bygger manuset på brev skrivna av 17-årige **Jalmar ”Jallu” Yrjänen**, som begav sig till sjöss i början av 1900-talet. Vidare har Viita utgått från loggböcker, telegram och tidningsartiklar samt intervjuer med sjöfarare. Som berättare i filmen är Jallu på äventyr bl.a. i norra och södra Afrika, Kina, det arktiska Kanada och Sydamerika. Han finner sin plats i sjömännens krets, tills havsäventyret plötsligt förvandlas till en tragedi. Jallus berättelse tangerar stora frågor kring möten med främmande kulturer, såsom kolonialism och globalisering. Samtidigt behandlar verket dolda människooöden på havet och väntande familjemedlemmar som hemma på torra land varit tvungna att acceptera naturkrafternas obevklighet och den ständigt närvarande längtan och oron. I filmen tolkas Jallus berättelse av skådespelaren **Aapo Salonen**.

Milja Viita är en virtuos inom fotokemisk film och filmarbete. Originalfilmernas materialitet blir nästan fysiskt kännbar. Våren 2023 bearbetade hon filmmaterialet med en optisk filmprinter i ett laboratorium i södra Frankrike. Solariseringarna och de glimtande nyansändringarna i filmens vändpunkter är ett resultat av tidskrävande och minutiöst arbete.

Under hela arbetsprocessen har Milja Viita samarbetat med ungdomsorkestern Rauman Poikasoittokunta. Musikpedagog **Kalle Kataja** har tillsammans med Viita lett workshoppar för orkestern, vars improvisationer är en viktig del av filmens musikvärld. Viita har också haft nära samarbete med instrumentalisten **Juho Laitinen**, vars kompositioner *Matka (Resan)* och *Eksymä (Deviation)* vi får höra i filmen. På förevisningen i Raumosalen spelar Laitinen och ungdomsorkestern filmmusiken live.

Efter filmen ordnas en diskussion som leds av filmregissören, konstnären **Mika Taanila**. Filmens teman diskuteras av Viita samt de tidigare "sjöbjörnarna" **John Konkola**, **Sakari Leino** och **Jukka Salokaarto**.

På morgonen samma dag som filmföreställningen äger rum ordnas en specialföreställning för skolelever och studerande. Lönnströms konstmuseum har också färdigställt ett mångsidigt undervisningsmaterial som skolorna kan låna.

År 2025 publicerar Teresia och Rafael Lönnströms hemmuseum en installationsversion av filmen.

Milja Viita (f. 1974) utexaminerades 2005 som bildkonstmagister från Bildkonstakademins institution för rum-tidkonst. Hennes verk har visats på utställningar och festivaler både i Finland och internationellt. Hon vann det prestigefyllda Risto Jarva-priset på Tammerfors filmfestival 2019 med filmen *Eläinsilta U-3033 (Djurbron U-3033)*. Med det nya Lönnströmprojektet har Viita jobbat sedan 2022. Verkets tidigare arbetsnamn var Fata Morgana. Milja Viita bor och arbetar i Borgå.

Filmad av Ari Mylly
Återexponerat och solariserat av Milja Viita 2024

Milja Viita: SKÖNÄRIT 2024 | 63 min | color | 35 mm, stereo | DCP, 5.1 ljud | 1,37:1 | 24 fps

Manus och optisk bildbehandling Milja Viita | Berättare Aapo Salonen | Foto John Konkola, Sakari Leino, Martti Mankonen, Yrjö Mankonen, Ari Mylly, Jukka Salokaarto, Milja Viita | Musik Rauman Poikasoittokunta och Kalle Kataja | Tonsättare Juho Laitinen | Inspelning Matleena Mäkelä, Matti Lahti, Jezreel Limpangog | Effektljud: Miro Mantere | Ljudplanering Veli Granö | Grafisk design Jari Laurén

MER INFORMATION OCH INTERVJUÖVERENSKOMMELSER:

Museichef Silja Lehtonen, tfn +358 45 874 5400, silja.lehtonen@lonnstromintaidemuseo.fi
Amanuens Arja Roivainen, tfn +358 45 2610 501, arja.roivainen@lonnstromintaidemuseo.fi
Mediekonstnär Milja Viita, tfn +358 44 030 8074, info@miljaviita.live

Pressbilder:

www.lonnstromintaidemuseo.fi/sv/pressbilder

Lösenord: 1942Kaivopuisto

Lönnströms konstmuseum sr som grundats i enlighet med industrirådet **Teresia Lönnströms** testamente har sedan 2015 genomfört omfattande projekt inom samtidskonst i samarbete med konstnärer verksamma i Finland. Lönnströms konstmuseum är finanssör och konstnärernas partner i ambitiösa konstprojekt. Nya samarbetsprojekt inleds med 1–2 års mellanrum. År 2025 visas det sjunde Lönnströmprojektet, **Pia Siréns** utomhusskulptur Big Botanic.